

Redengevende omschrijving gemeentelijke monumentenlijst

Kerkstraat 18

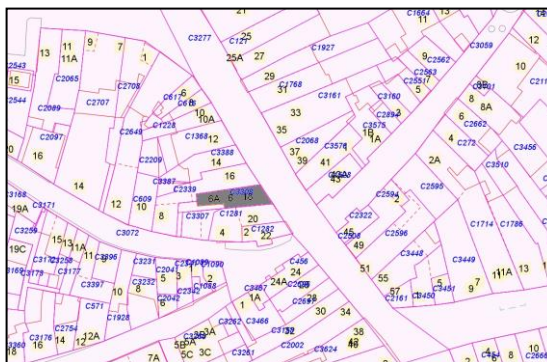
Monumentnummer : GM197

Straat : Kerkstraat
Huisnummer : 18
Toevoeging : ---
Postcode : 6981 CM

Kadastrale aanduiding : Doesburg
Sectie : C
Nummer : 3308

Naam object : ---
Bouwjaar : 15^e eeuw, XIXA, 1912
Bouwstijl : Classicisme
Architect : J.H. Hogenkamp (winkelpui)
Oorspronkelijke functie : woonhuis/winkel
Huidige functie : woonhuis/winkel

Inventarisatie/beschrijving : dhr. J. Krijnen
Datum beschrijving : 25-07-2015
Datum aanwijzing : 18-04-2017

Situering

Pand gelegen aan de Kerkstraat centraal in de historische binnenstad van Doesburg, halverwege de Markt en het kruispunt met de Boekholtstraat/Kosterstraat. Het pand staat met de voorgevel langs de straat aan het trottoir.

Opbouw

Tweelaags pand op rechthoekige plattegrond onder een zadeldak met een tweelaags achterhuis onder een zadeldak met ernaast een klein plaatsje. Het pand is onderkelderd, heeft een begane grond, een verdieping en een zolder onder een zadeldak.

Historie

De Kerkstraat maakt deel uit van de oudste stadsuitleg daterend uit de eerste helft van de dertiende eeuw. De straat functioneert vanouds als verbinding tussen de Koepoortstraat en Ooipoortstraat, feitelijk de hoofdas van de historische stad.

Beknopte bouwgeschiedenis

Pand met een kern uit de vijftiende eeuw dat in de eerste helft van de negentiende eeuw is verbouwd. Hierbij werd het pand verhoogd en de huidige voorgevel opgetrokken. Het pand kreeg in 1912 een nieuwe winkelpui naar ontwerp van J.H. Hogenkamp voor A.Th. Meijer. Een tiental jaren later kregen de zesruits schuiframen een indeling zonder roeden en is in de bovenramen gekleurd glas-in-lood geplaatst. In 1985 is aan de achterzijde een stalen trap geplaatst om van buiten de verdieping toegankelijk te maken, de inpandige trap is toen gesloopt en het bestaande venster in de achtergevel voor een buitendeur vervangen. Naderhand is het zoldervenster met dubbele luiken gewijzigd in een nieuw venster met draairamen.

Exterieur

De voorgevel is een met bakstenen gemetselde, drie vensterassen brede gevel met een gedecoreerde winkelpui met de entree in het midden. De gevel wordt aan de bovenzijde afgesloten door een hoofdgestel en een dakschild met daarin opgenomen een dakkapel. De winkelpui heeft een inspringende entree die wordt geflankeerd door grote, dubbele winkelruiten op een gepleisterde plint. In de plinten van de pui zijn lage, licht getoogde kelderlichten opgenomen die zijn voorzien van eenvoudig roosterwerk. In de kwartronde plinten op de hoek van de portiek hebben oorspronkelijk kwartronde winkelruiten gezeten. De kwartronde vorm van het oorspronkelijke glas wordt aan de bovenzijde herhaald. Momenteel zijn op de portiekhoeven schuin geplaatste ruiten toegepast. De entree is voorzien van een moderne, historiserende winkel deur met een bossingpaneel in het onderste vak. Boven de deur een geprofileerd kalf met tandlijst en een bovenlicht dat met een vlakke plaat is dichtgezet. Het houten plafond van de portiek is uitgevoerd met bossingpanelen links en rechts van een houten wiebertje in het midden. De overgang tussen de kozijnstijlen van de ingang en het plafond wordt gevormd door twee console-achtige uitgezaagde, met de oorspronkelijke ronding van het glas meegebogen plaatjes hout. Boven de winkelruiten en de portiek een doorlopende strook kleine, lage bovenramen, terugliggend binnen het geprofileerde kozijnhout. Links en rechts van de winkelruiten zijn pilasters op basementen opgenomen die worden bekroond met geometrisch vormgegeven kapitelen. De pui wordt tussen de kapitelen aan de bovenzijde afgesloten met een houten hoofdgestel bestaande uit een architraaf, fries en kroonlijst, welke tevens als cordonlijst fungeert voor de gevel op de verdieping. De vensters op de verdieping hebben houten kozijnen met bovendorpels die worden ontlast met anderhalf steens strekse bogen. De kozijnen bevatten enkelruits schuiframen met wisseldorpel. In de bovenramen is geometrisch glas-in-lood toegepast. Het metselwerk is uitgevoerd in kruisverband met fijn snijvoegwerk uit de bouw tijd van de gevel. Het in hout getimmerde hoofdgestel bestaat uit een architraaf, een vlak fries en een forse kroonlijst met daarin opgenomen de goot van het voorste dakvlak. Boven de goot staat een symmetrisch geplaatste, eenvoudige dakkapel. Deze heeft een met

zink bekleed flauw zadeldak en met zink beklede zijwangen. De dakkapel is voorzien van een iets terugliggend, modern draaikiëpraam. De bovenzijde van de dakkapel is met overstek en een kraal uitgevoerd. De dakvlakken zijn belegd met grijs gesmoorde muldenpannen met bijbehorende keperpannen.

Van de als topgevel uitgevoerde achtergevel is alleen een smal gedeelte te zien dat is gelegen aan de kop van een steeg naast het achterhuis van het pand. Het is een ter hoogte van de begane grond, eerste en tweede verdieping gepleisterde strook, waarin een dichtgezette doorgang op de begane grond is opgenomen, alsmede een deur met zijpaneel op de eerste etage dat bereikbaar is via een verzinkte stalen trap vanuit de steeg. Boven de toegang een kozijn met gesloten ondervak en twee draairamen met enkelruits ramen. Boven dit kozijn is het metselwerk van de achtergevel zichtbaar, dat is gemetseld in wild verband met grote handvorm bakstenen. Boven een schuin bouwspoor is de gevel in het verleden verhoogd met kleinere handvorm bakstenen.

Tegen de achtergevel van het hoofdhuis staan een tweelaags achterhuis onder een zadeldak. De gevels van het achterhuis zijn geheel gepleisterd. De zijgevel van het achterhuis ligt aan de steeg en bevatten een moderne toegangsdeur met rechts twee grote vensters met zware houten kozijnen waarin raamloze ruiten zijn gevat. Hier centraal boven een kleiner kozijn, eveneens van zwaar, geprofileerd kozijnhout, waarin twee tweeruits stolpramen met horizontale glasroede draaien. Ter hoogte van de verdieplings- en zoldervloer zijn gesmede staafankers opgenomen, die van de verdieplingsvloer langer dan die van de zoldervloer. De gevel wordt afgesloten met een zinken baggoot.

De met portland gepleisterde achtergevel van de achterbouw heeft links op de verdieping een venster met zwaar kozijnhout met getoogde verbindingen. Het heeft een vierruits schuifraam met kalf en een tweeruits bovenraam. Op zolder een vensteropening die met een moderne plaat is dichtgetimmerd. Ter hoogte van zoldervloer een klein gesmeed staafanker.

Interieur

Kelder: het hoofdhuis is geheel onderkelderd. De ruimte wordt vanuit de winkelruimte bereikt middels een gemetselde trap links achter, die met een kwart door de achtergevel van de kelder voert.

De kelder bestaat uit zes vakken met kruisgewelven die hun krachten in het midden van de ruimte afdragen via gemetselde gordelbogen op twee kolommen van trachiet, geplaatst op gemetselde, bakstenen funderingen. De gordelbogen zijn tussen de vakken gemetseld en steunen behalve op de kolommen af op de zijmuren, voormuur en achtermuur. Op de hoeken zijn de gordelbogen afgeschuind. De twee kolommen hebben een dobbelsteenvormig basement, afgeschuinde hoeken met kapellen en kussenvormige kapitelen waarop de gordelbogen rusten. De toegepaste baksteen voor de gordelbogen in combinatie met het trachiet voor de kolommen dateert de kelder in de vijftiende eeuw. De wanden van de kelder zijn gepleisterd geweest, maar veel metselwerk is in het zicht en bestaat uit grote handvorm baksteen.

Aan de straatzijde zijn links en rechts van de hoofdingang twee koekoeken opgenomen. De kelder is in het verleden circa twintig centimeter uitgegraven en van een betonvloer voorzien. In de achtermuur is rechts sprake van een rechthoekige niskast, in het midden een kaarsnis met kepers.

Begane grond: De winkelruimte op de begane grond is een volledig met modern plaatmateriaal afgewerkte ruimte die het gehele oppervlakte beslaat van het hoofdhuis. Het achterste deel van het systeemplafond is een meter lager, dan de voorzijde. Rechts achter geeft een doorgang toegang tot de begane grond van het achterhuis. Ook de ruimte in dat deel van het pand is op de begane grond in gebruik als winkel. In het achterste deel van het achterhuis is een kleine pantry met toilet en buitendeur ondergebracht. In geen van de ruimten is de constructie in het zicht of zijn oudere afwerkingslagen zichtbaar.

Verdieping en zolder van het pand zijn niet bezocht.

Bouwdossiers

29-07-1912   maken nieuwe winkelpui

04-03-1985   wijzigen achter ingang en plaatsen brandtrap

Literatuur

Haans, F.A.C., H.J. van Capelleveen, *Beschrijving Kerkstraat 18 Doesburg*, 5-5-1990 (adviesnr. 43)

Haans, Frank, *Monumentengids Doesburg*, Utrecht 2008, 172, 176

Waardering

Het pand met negentiende-eeuwse gevel dateert in de kern uit de vijftiende eeuw en is op onderdelen goed bewaard gebleven. Leidend voor de waardebeoordeling zijn de gaafheid van de architectuur in combinatie met de ligging in de straatwand en enkele onderdelen van het historische casco van het huis, zoals de bouwmassa en de kelder.

Pand van algemeen belang voor de gemeente Doesburg vanwege de architectuurhistorische, stedenbouwkundige en cultuurhistorische waarde.

Het huis is architectuurhistorisch van belang als gaaf bewaard gebleven voorbeeld van een woon-winkelpand in verzorgd baksteenclassicisme met een fraai gedetailleerde winkelpui, daterend uit de eerste helft van de negentiende eeuw en 1912.

Het huis is stedenbouwkundig van belang vanwege de bijdrage aan de straatwand en directe omgeving en de ruimtelijke samenhang met de buurpanden in de directe omgeving.

Het huis is cultuurhistorisch van belang als goed bewaard gebleven voorbeeld van een vijftiende-eeuws pand met een negentiende-eeuwse transformatie tot woon-winkelpand.